

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ Д. Є. ЗАДОРА»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Циклова комісія «Оркестрові струнні інструменти»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-виховної роботи

 Гірник М.Ю.

28 серпня 2025

Дата

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

галузь знань	02 Культура і мистецтво
спеціальність	025 Музичне мистецтво
освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво

Розробник: Попович Оксана Михайлівна, викладачка

Програму навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії «Оркестрові струнні інструменти», протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Голова циклової комісії

Підпис

Шіпош Н.А.

ПІБ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Курс
	II, III
	Семестр
	III, IV, V, VI
Загальна кількість годин 210	Аудиторні заняття 144 год.
	Практичні – 144 год.
	Індивідуальні заняття – год.
	Самостійна робота 66 год.
	Форма підсумкового контролю: залік - IV семестр екзамен -VI семестр атестація – VIII семестр

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «**Методика викладання фахових дисциплін**» є: підготовка висококваліфікованих спеціалістів, з належним інтелектуальним потенціалом, що володіють загально-дидактичними методами навчання та методами музичної педагогіки. Пробудити у здобувачів освіти інтерес і любов до педагогічної роботи, дати теоретичні і практичні знання, необхідні для керівництва спеціальним класом у мистецькій школі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «**Методика викладання фахових дисциплін**» є опанування : умінням розвивати досконалу технічну майстерність майбутнього виконавця та дбайливе виховання культури співучого виразного звуку; умінням зберігати на всіх етапах навчання єдність технічного і художнього розвитку учня та виховувати художній музичний смак; розвивати навички виявлення музичних здібностей дітей, їх індивідуальних особливостей. Набуття здобувачами стійких практичних навичок методико-виконавського аналізу творів , розуміння навчальних задач педагогічного репертуару, практичних знань, умінь і навичок необхідних для роботи в мистецьких школах.

«Методика викладання фахових дисциплін» повинна сприяти вихованню у здобувачів освіти свідомого відношення до роботи, стійкої уваги та самоконтролю, пробудженню зацікавленості до педагогічної роботи, розвитку аналітичного мислення здобувача освіти, вмінню узагальнювати свій виконавський досвід, засвоєнню педагогічного репертуару мистецьких шкіл.

Навчальна дисципліна - «**Методика викладання фахових дисциплін**» разом з дисципліною «Педагогіка та психологія» виноситься на атестацію у VIII семестрі з «Основ педагогічної майстерності».

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- предмет, мету вивчення, завдання і значення курсу;
- способи виявлення музичних здібностей та їх розвиток у дітей;
- методи роботи по організації навчально-виховного процесу у мистецьких школах;
- методи початкового навчання;
- методи і прийоми роботи на різних етапах навчання;
- методи роботи над інструктивним матеріалом;
- методи роботи над художнім матеріалом;
- виразальні засоби виконавства, методи їх оволодіння
- програмні вимоги навчального репертуару мистецьких шкіл;
- річні вимоги по класах;
- художньо-педагогічний та інструктивний матеріал;
- навчальні посібники, школи гри на інструменті.

вміти:

- розвивати досконалу технічну майстерність учня;
- виховати культуру співучого виразного звуку;
- виховати художній музичний смак;

- розуміти стилістичні особливості творів композиторів різних епох;
- виховати навички творчої інтерпретації музичного твору;
- дати педагогічний аналіз виступу учнів на академічних концертах та іспитах

- виконати художній та інструктивний матеріал програми мистецьких шкіл;
- грамотно проаналізувати музичні твори різних стилів та жанрів;
- виявляти художні та структурні особливості, виконавські завдання на відповідному етапі навчання;
- проаналізувати можливі виконавські труднощі твору;
- визначити виражальні засоби відповідно до характеру твору;
- підібрати інструктивний матеріал для подолання виконавських труднощів;
- визначити мету вивчення художнього твору, його місце в репертуарі учня.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (Міждисциплінарні зв'язки)

Попередньо здобуті знання мистецького напрямку. Даний предмет є логічним продовженням практичного досвіду, отримання необхідних знань в процесі вивчення музично - теоретичних дисциплін та фахової дисципліни «Спеціальний клас» в I-II семестрах.

ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ (ЗК) І СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (СК) ВИПУСКНИКА

(відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра):

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в виконавській та організаційно-творчій діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 12 Здатність здійснювати міжособистісну та соціальну взаємодію для досягнення професійних цілей.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої/педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної реалізації.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

РН 10 Володіти методикою роботи з учнем, учнівським та/або аматорським колективом з урахуванням вікових особливостей учасників

РН 11 Підбирати навчальний/виконавський репертуар з урахуванням музичних здібностей та/або цілей навчання здобувачів початкової мистецької освіти та/або рівня аматорського колективу

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РН 14 Розробляти та документувати навчально-методичні/творчі матеріали, вести документацію, пов'язану з виконанням професійних обов'язків

РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ГОДИН МІЖ ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ПОСЛІДОВНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Зміст програми навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін»

III-семестр

Тема 1. Музичний слух.

Визначення поняття «музичний слух». Роль внутрішнього слуху у виконавському мистецтві. Відносний і абсолютний слух.

Тема 2. Почуття ритму.

Ритм. Метр. Метро-ритм.

Рівномірна пульсація – основа виконавського ритму

Тема 3. Музична пам'ять.

Слухова, зорова, тактильна, м'язова пам'ять.

Вікові особливості музичної пам'яті дітей.

Тема 4. Загальні питання постави.

Сучасний підхід до проблеми формування поставочних навиків.

Постава як процес. Загальні принципи постави.

Тема 5. Відомості з анатомії верхніх кінцівок.

Фізичні властивості рук. Побудова верхньої кінцівки людини. Плечовий пояс та вільна кінцівка.

Функції плечового суглобу. Роль плечового суглобу в техніці гри на інструменті.

Тема 6. Відомості з анатомії верхніх кінцівок.

Залежність постави від типових особливостей верхніх кінцівок.

Положення голови, корпусу та ніг.

Тема 7. Постава лівої руки.

Визначення постави лівої руки як доцільне вихідне положення і найбільш раціональне пристосування її рухів до творення інтонації та вібрації на основі правильного тримання інструменту.

Положення скрипки. Точки опори інстр.

Роль частин лівої руки у триманні інструменту.

Тема 8. Постава лівої руки.

Постава пальців. Напрямок дій пальців. Три типи руху пальців на грифі.

Умови тримання скрипки в різних позиціях. Положення ліктя та фактори, які впливають на положення ліктя. Положення кистьового суглобу в різних позиціях.

Тема 9. Постава правої руки.

Визначення постави правої руки - найбільш раціональне пристосування рухів для видобування звука за допомогою ведення смичка.

Роль правої руки у грі на інструменті. Використання ваги правої руки.

Тема 10. Постава правої руки.

Тримаюче кільце. Плавність і розмаховість рухів правої руки.

Сполучення смичків.

Тема 11. Підготовка поставочних навичків без скрипки і смичка.

Вправи для лівої і правої руки. Послідовність постави лівої та правої руки.

Положення всієї руки, кисті, пальців.

Положення і функція великого пальця. Розстановка пальців на струні.

Підготовчі вправи для звільнення руки, пальців від скутості.

Засвоєння рухів лівої руки вздовж грифа. Використання піцикато.

Засвоєння рухів правої руки без смичка. Тримаюче кільце. Положення ліктя при грі на різних струнах.

Тема 12. Інтонація.

Значення інтонації у смичковому виконавстві.

Зв'язок інтонації з поставою.

Методика роботи над інтонацією.

Тема 13. Вібрація.

Вібрація як художній елемент гри. Вплив вібрації на якість і гучність звука.

Вплив вібрації на інтонацію. Рухові форми вібрації.

Тема 14. Аплікатура.

Роль аплікатури у виконавстві на струнно-смичкових інструментах.

Нормальна, звужена і розширена аплікатура.

Художні вимоги до аплікатури залежно від типу звучання.

Тема 15. Техніка як засіб художньої виразності.

Техніка лівої руки. Визначення поняття «позиція».

Роль зміни позицій у техніці лівої руки.

Тема 16. Техніка лівої руки.

Дії лівої руки при зміні позицій. Типи переходів.

Роль зміни позицій у техніці лівої руки.

IV семестр

Тема 17. Техніка правої руки.

Звуковидобування як основа виконавського мистецтва.

Утворення звука на смичкових інструментах.

Три фактори звуковидобування.

Тема 18. Техніка правої руки.

Необхідність якісного звучання не тільки в кантілені, але і в віртуозних пасажах, при виконанні етюдів, гам.

Штрихова техніка. Роль вивчення штрихів у вихованні звука.

Групування штрихів.

Тема 19. Особливості роботи над вправами.

Гама і арпеджіо в технічному розвитку учня.

Гама і арпеджіо - найдійовіший вид вправ.

Використання гама і арпеджіо для послідовного нагромадження технічних навичок для підготовки виконання складних епізодів. Варіанти вивчення гам.

Тема 20. Негамоподібні вправи. Особливості роботи над етюдами.

Вправи для розвитку швидкості й зміцнення пальців, вивчення трелі.

Вправи на зміни позицій, для засвоєння штрихів, подвійних нот, техніки гри акордів, щоденні вправи.

Етюди як проміжна ланка між вправами й художнім матеріалом.

Емоційний зміст етюдів. Тренувальні та художні етюди.

Різні варіанти виконання етюдів

Тема 21. Основні напрямки навчальної роботи викладача мистецької школи

Зв'язок навчальної і виховної роботи в класі скрипки.

Індивідуальний підхід до учнів з метою виявлення його перспективності.

Послідовний розвиток всіх сторін музичних здібностей і формування виконавських навичок.

Школа - фундамент професійної підготовки музиканта.

Тема 22. Методика проведення вступних іспитів.

Досвід прогресивного методу визначення музичних здібностей, індивідуальні іспити.

Виявлення та пошук здібних до навчання на смичкових інструментах дітей.

Виявлення у дитини зацікавленість до музики, до гри на інструменті.

Виявлення музичних здібностей. Знайомство з фізичними даними.

Тема 23. Основні принципи сучасної дидактики музичного навчання та виховання.

Основні принципи навчання в класі спеціального інструменту, їх зв'язок з принципами дидактики загальної педагогіки.

Багатогранність, гнучкість методів спираючись на загальні принципи.

Важливість перспективного і поточного планування роботи з учнем.

Виховання навиків самостійної роботи.

Тема 24. Організація занять з дітьми підготовчого класу.

Мета дошкільної підготовки до художньої діяльності.

Основна мета - навчання дітей виконавським навикам, розвиток ладового слуху, почуття ритму, музичної пам'яті.

Розвиток музичного мислення, емоційності, артистичності, творчої активності.

Напрямки занять: розвиток слуху та засвоєння навичок постави.

Тема 25. Формування художнього та музичного мислення в роботі з початківцем.

Виховання художнього та музичного мислення - основна мета музичної освіти, процес, який починається в дошкільний період.

Направлений характер музичного виховання.

Конкретні і музично-асоціативні враження. Потреба спілкування з музикою.

Тема 26. Методика проведення уроку.

Призначення і зміст уроку. Складові частини уроку.

Система педагог - учень і особливості її функціонування в умовах індивідуального навчання музиканта.

Визначення «дальньої» і «близької» перспективи розвитку учня.

Тема 27. Основні методи й прийоми роботи з учнем на уроці.

Метод словесного пояснення.

Пояснення - чітке спрямування на «чого треба добитись» і «як це зробити».

Намагання виховувати вміння мислити й виявляти ініціативу.

Пояснення мають мати конкретний характер.

Показ на інструменті і словесне пояснення взаємодоповнюючі методи роботи на уроці

Тема 28. Особливості уроку на різних етапах навчання.

Вибір методів і прийомів роботи на уроці в залежності від віку, розвитку і здібності учня.

Методи роботи в молодших та старших класах.

Тема 29. Типові недоліки гри учнів. Визначення на уроці першочергового завдання

Неясне уявлення про художній наслідок виконання.

Недостатній контроль над технікою виконання.

Відсутність зв'язку між музичним уявленням і рухами, остаточні недоліки.

Напруження і затиснення м'язів.

Тема 30. Вимогливість і поведінка педагога під час уроку. Підготовка до уроку.

Результативність роботи учня наслідок вимогливості педагога.

Послідовність вимогливості.

Вимоги, що логічно випливає з попередньої роботи.

Безпідставні непосильні вимоги. Доведення вимог до результативності.

Тема 31. Складання індивідуальних робочих планів учня на півріччя.

Індивідуальні особливості учня.

Послідовність і поступовість нарощування труднощів.

Пропорціональність художнього та інструктивно-технічного матеріалу.

Художня яскравість твору. Різноманітність репертуару.

Тема 32. Методико-виконавський аналіз музичних творів з педагогічного репертуару.

Визначення характерних особливостей музичного твору. Сильові, та жанрові ознаки твору, відповідні засоби, якими відтворюється характер і зміст музики.

Тема 33. Робота над художнім музичним твором.

Значення художніх музичних творів у вихованні виконавця.

Ознайомлення з твором.

Докладне вивчення твору. Цілісне оформлення твору.

Тема 34. Сценічне хвилювання і підготовка учня до публічного виступу.

Сценічне хвилювання як комплексна проблема.

Зв'язок естрадного хвилювання з різними факторами.

Почуття естради, можливість її розвитку.

Психологічне налаштування учня.

Тема 35. Робота викладача мистецьких шкіл над удосконаленням своєї педагогічної та виконавської майстерності.

Необхідність регулярності занять на інструменті.

Вивчення методичної літератури.

Відвідування уроків викладачів мистецьких шкіл та музичних коледжів.

Підготовка методичних доповідей, рефератів, повідомлень.

Тема 36. Навчальна документація.

Навчальна програма для струнно-смичкових інструментів. Вивчення програмових вимог для кожного класу. Ведення учбової документації щоденників учнів.

V-семестр

РОЗДІЛ I. Школи гри, навчальні посібники, інструктивні матеріали.

Тема 1. Григорян А. «Початкова школа навчання гри на скрипці» Дидактичні принципи побудови школи. Послідовність викладення коротких методичних вказівок.

Тема 2. Стеценко В. «Перші мелодії». Олійник О., Родіонова Т. «Букварик для школяра-скрипаля». Педагогічний репертуар для скрипки молодших класів.

Тема 3. Дейнеш Л. «Віоліно АВС» Принцип побудови школи. Методичні пояснення та ілюстрація підготовки постави. Постави пальців лівої руки. Поєднання вправ гри пальчиками з народними наспівками та піснями. Ритмічні вправи.

Тема 4. Лисаковський О. «Школа гри на скрипці». Методичні пояснення і поради автора. Підготовчий розділ – пісні для розвитку активного музичного слуху. Практичний розділ – вивчення нот на різних струнах та гра їх відповідними пальчиками.

Тема 5. Плахцінська Н. «Музична абетка». Аналіз побудови посібника.

Тема 6. Плахцінська Н. «Перші нотки скрипаля». 100 п'єс у першій позиції. 1-2 клас.

Тема 7. Пархоменко О., Зельдіс В. «Школа гри на скрипці». Огляд розділів школи: загальні методичні зауваження, як тримати скрипку, самостійне взяття скрипки, рух смичка по струні, постави рук, пальців.

Тема 8. Пархоменко О., Зельдіс В. «Школа гри на скрипці». Огляд розділів школи: хроматичні рухи, різні розташування пальців на грифі, ознайомлення з позиціями.

Тема 9. Зелінські З. «Школа гри на скрипці». Порівняння польської школи гри на скрипці з школами, які використовуються в МШ України. Методичні поради. Побудова розділів.

Тема 10. Павлов О. «Скрипкова абетка». Аналіз побудови школи. Розбір основних розділів школи.

Тема 11. Шевчик О. «Скрипкова школа для початківців». Порівняння чеської школи гри на скрипці з школами, які використовуються в МШ України. Методичні поради. Побудова розділів та зошитів.

Тема 12. Гржималі І. «Гами і арпеджіо». Значення гам у технічному розвитку скрипаля. Розгляд основних розділів: вправи в гамах, мажорні і мінорні гами від першого, другого, третього пальців, зміна позицій, гами в двох та трьох октавах, зміна позицій на одній струні.

Тема 13. Григорян А. «Гами і арпеджіо». Розгляд частин збірки: перша позиція, вивчення позицій і переходів, гами подвійними нотами.

Тема 14. Блох Й. «Школа гам і арпеджіо». Зелінські З. «Наука гам і вивчення позицій». Порівняння методичної побудови цих шкіл вивчення гам з попередніми школами. Розгляд розділів вивчення штрихів на гамах та арпеджіо.

Тема 15. Шевчик О. «Школа скрипкової техніки» тв.1, зош. 1-2. Перегляд зошитів школи скрипкової техніки – штрихова техніка. Вправи для розвитку навиків гри різними штрихами.

Шрадик Г. «Вправи для біглості та укріплення пальців». Методи роботи над вправами на одній, двох, трьох та чотирьох струнах.

Тема 16. Зельдіс В. «Вивчення позицій на скрипці». Аналіз методичних порад та вказівок: позиції на скрипці, рухи лівої руки під час поєднання позицій, типи переходів, поєднання позицій і штрихів, вивчення 1-7 позиції.

VI-семестр

РОЗДІЛ II. Інструктивні матеріали, п'єси та твори великої форми для 3-7 класів.

Виконання художніх музичних творів – призначення і суть музично-виконавської діяльності. Художні твори мобілізують творчі сили виконавця, будять в учня інтерес до музики. Стимулюють оволодіння технікою гри. Художні твори захоплюють учнів, помітно підвищують їх працездатність. Прискорення музично-виконавського розвитку учня – правильно керована робота над доцільно підібраним художнім репертуаром. Естетично-пізнавальне значення музичного твору. Об'єктивне відтворення авторського задуму. Різні варіанти тлумачення музичного твору, індивідуальні властивості учня.

Тема 17. Вольфарт Ф. «60 етюдів» оп. 45. Розгляд етюдів на розвиток різних видів техніки у середніх класах. Тренувальні етюди, етюди художнього змісту

Тема 18. Кайзер Г. «36 етюдів» оп. 20. Розгляд етюдів на розвиток різних видів техніки в середніх класах. Тренувальні етюди, етюди художнього змісту.

Тема 19. Специфіка музичної мови, як основи формування та розвитку музичного мислення.

Люллі Ж. «Гавот і мюзет»

Гассе Й. «Буре і менует»

Вебер К. «Хор мисливців»

Рідінг О. Концерт сі-мінор II та III частини.

Тема 20. Специфіка музичної мови, як основи формування та розвитку музичного мислення.

Косенко В. «Пастораль»

Моцарт В. «Менует», «Полонез»

Бетховен Л. Сонатина I та II частини.

Тема 21 Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми кантиленного характеру.

Ніязі «Колискова»

Барток Б. Словацька народна мелодія

Козловський І. «Вальс»

Телеман Г. Концерт, фінал.

Тема 22 Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми рухливого характеру. Кореллі А. «Алегро». Фіокко П. «Алегро». Шуман Р. «Мрії». Данкля Ш. «Концертне соло».

Тема 23. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми кантиленного характеру.

Вілла-Лобос Е. «Нехай мама колихає». Дваріонас Б. «Вальс». Хачатурян А. «Андантіно». Рідінг О. Концертіно в угорському стилі.

Тема 24. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми рухливого характеру.

Косенко В. «Скерцино», «Мазурка». Зноско-Боровський О. «Мазурка», «Галоп».

Тема 25. Робота з учнем над агогічними особливостями музичної думки.

Зейц Ф. Концерт №1.

Тема 26. Особливості роботи з учнем над метро-ритмічною виразністю музичної думки в творах музично-педагогічного репертуару.

Бах Й. С. «Гавот і мюзет». Гайдн Й. «Менует бика». Дремлюга М. «Лірична пісня». Зноско-Боровський О. «Слон».

Тема 27. Процес роботи з учнем над динамічною і тембровою виразністю у виконанні творів музично-педагогічного репертуару.

Косенко В. «Вальс». Стеценко К. «Танок». Базел Й. «Вокаліз». Глієр Р. «Прелюдія».

Тема 28. Робота з учнями середніх та старших класів над стильовими особливостями виконання художніх музичних творів

Бах Й.С. Концерт ля мінор, I частина.

Тема 29. Робота з учнями середніх та старших класів над стильовими особливостями виконання художніх музичних творів

Вівальді А. Концерт ля мінор, I частина.

Тема 30. Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару.

Вівальді А. Концерт ля мінор, II та III частини.

Тема 31. Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару

Віотті Дж. Концерт №23.

Тема 32. Робота над творами рухливо-віртуозного характеру з учнями середніх та старших класів.

Домінчен К. «Скерцо». Базел Й. «Танок».

Тема 33. Робота над творами рухливо-віртуозного характеру з учнями середніх та старших класів.

Шуберт Ф. «Бджілка». Дакен Л. «Зозуля».

Тема 34. Особливості роботи над творами кантиленного характеру з учнями середніх та старших класів.

Ревуцький Л. «Інтермеццо». Жербін М. «Прелюд».

Тема 35. Особливості роботи з учнями над творами великої форми.

Акколаї Ж. Концерт №1.

Тема 36. Особливості роботи з учнями над творами великої форми.

Беріо Ш. Концерт №9.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		Лекції	практич ні	інди від.	ссамостійна робота
1	2	3	4	5	6
III семестр					
Тема 1. Музичний слух. Визначення поняття «музичний слух». Роль внутрішнього слуху у виконавському мистецтві. Відносний і абсолютний слух.	2		2		
Тема 2. Почуття ритму. Ритм. Метр. Метро-ритм. Рівномірна пульсація – основа виконавського ритму	2		2		
Тема 3. Музична пам'ять. Слухова, зорова, тактильна, м'язова пам'ять. Вікові особливості музичної пам'яті дітей.	2		2		
Тема 4. Методика проведення вступних іспитів до мистецької школи.	1				1
Тема 5. Загальні питання постави. Сучасний підхід до проблеми формування поставочних навиків. Постава як процес. Загальні принципи постави.	2		2		
Тема 6. Фізичні особливості рук і постава. Виховання вільності мязового апарату. Вправи на звільнення ігрового апарату.	1				1
Тема 7. Відомості з анатомії верхніх кінцівок. Фізичні властивості рук. Побудова верхньої кінцівки людини. Плечовий пояс та вільна кінцівка. Функції	2		2		

плечового суглобу. Роль плечового суглобу в техніці гри на інструменті.					
Тема 8. Особливості музичного розвитку дітей	1				1
Тема 9. Відомості з анатомії верхніх кінцівок. Залежність постави від типових особливостей верхніх кінцівок. Положення голови, корпусу та ніг.	2		2		
Тема 10. Окремі недоліки у поставі учня, шляхи їх запобігання та виправлення.	1				1
Тема 11. Постава лівої руки. Визначення постави лівої руки як доцільне вихідне положення і найбільш раціональне пристосування її рухів до творення інтонації та вібрації на основі правильного тримання інструменту. Положення скрипки. Точки опори інстр. Роль частин лівої руки у триманні інструменту.	2		2		
Тема 12. Постава лівої руки. Постава пальців. Напрямок дій пальців. Три типи руху пальців на грифі. Умови тримання скрипки в різних позиціях. Положення ліктя та фактори, які впливають на положення ліктя. Положення кистьового суглобу в різних позиціях.	2		2		
Тема 13. Постава правої руки. Визначення постави правої руки - найбільш раціональне пристосування рухів для видобування звука за допомогою ведення смичка. Роль правої руки у грі на інструменті. Використання ваги правої руки.	2		2		
Тема 14. Постава правої руки. Тримаюче кільце. Плавність і розмаховість рухів правої руки. Сполучення смичків.	2		2		
Тема 15. Підготовка поставочних навичків без скрипки і смичка. Вправи для лівої і правої руки. Послідовність постави лівої та правої руки. Положення всієї руки, кисті, пальців. Положення і функція великого пальця. Розстановка пальців на струні. Підготовчі вправи для звільнення руки, пальців від скутості. Засвоєння рухів лівої руки вздовж грифа. Використання піцикато. Засвоєння рухів правої руки без смичка. Тримаюче кільце. Положення ліктя при грі на різних струнах.	2		2		
Тема 16. Інтонація. Значення інтонації у смичковому виконавстві. Зв'язок інтонації з поставою. Методика роботи над інтонацією.	2		2		
Тема 17. Зв'язок інтонації з поставою та виконавською технікою.	1				1
Тема 18. Вібрація. Вібрація як художній елемент гри. Вплив вібрації на якість і гучність звука. Вплив вібрації на інтонацію. Рухові форми вібрації.	2		2		
Тема 19. Амплітуда і темп вібрації	1				1
Тема 20. Аплікатура. Роль аплікатури у виконавстві на струнно-смичкових інструментах. Нормальна, звужена і розширена аплікатура. Художні вимоги до аплікатури залежно від типу звучання.	2		2		

Тема 21. Аплікатура та виконавське редагування пес.	1				1
Тема 22. Розвиток навичок розбору нот та читання з листа.	1				1
Тема 23. Техніка як засіб художньої виразності. Техніка лівої руки. Визначення поняття «позиція». Роль зміни позицій у техніці лівої руки.	2		2		
Тема. 24 Координація рук при зміні позицій.	1				1
Тема 25. Місце і призначення технічного матеріалу. Особливості роботи над технічним матеріалом.	1				1
Тема 26. Техніка подвійних нот.Гами в терціях, секстах, октавах .	1				1
Тема 27. Техніка лівої руки. Дії лівої руки при зміні позицій. Типи переходів. Роль зміни позицій у техніці лівої руки.	2		2		
Тема 28. Підготовка різних видів уроків.	1				1
Тема 29. Основні принципи методики виконання домашніх завдань.	1				1
Усього	45		32		13
IV семестр					
Тема 30. Техніка правої руки. Звуковидобування як основа виконавського мистецтва. Утворення звука на смичкових інструментах. Три фактори звуковидобування.	2		2		
Тема 31. Техніка правої руки. Необхідність якісного звучання не тільки в кантілені, але і в віртуозних пасажах, при виконанні е тюдів, гам. Штрихова техніка. Роль вивчення штрихів у вихованні звука. Групування штрихів.	2		2		
Тема 32. Особливості роботи над вправами. Гами і арпеджіо в технічному розвитку учня. Гама і арпеджіо - найдійовіший вид вправ. Використання гама і арпеджіо для послідовного нагромадження технічних навичок для підготовки виконання складних епізодів. Варіанти вивчення гам.	2		2		
Тема 33. Негамоподібні вправи. Особливості роботи над етюдами. Вправи для розвитку швидкості й зміцнення пальців, вивчення трелі. Вправи на зміни позицій, для засвоєння штрихів, подвійних нот, техніки гри акордів, щоденні вправи. Етюди як проміжна ланка між вправами й художнім матеріалом. Емоційний зміст етюдів. Тренувальні та художні етюди. Різні варіанти виконання етюдів	2		2		
Тема 34. Основні напрямки навчальної роботи викладача мистецької школи. Зв'язок навчальної і виховної роботи в класі скрипки. Індивідуальний підхід до учнів з метою виявлення його перспективності. Послідовний розвиток всіх сторін музичних здібностей і формування виконавських навиків. Школа - фундамент професійної підготовки музиканта.	2		2		
Тема 35. Методика проведення вступних іспитів. Досвід прогресивного методу визначення музичних здібностей, індивідуальні іспити. Виявлення та	2		2		

пошук здібних до навчання на смичкових інструментах дітей. виявлення у дитини зацікавленість до музики, до гри на інструменті. Виявлення музичних здібностей. Знайомство з фізичними даними.					
Тема 36. Основні принципи сучасної дидактики музичного навчання та виховання. Основні принципи навчання в класі спеціального інструменту, їх зв'язок з принципами дидактики загальної педагогіки. Багатогранність, гнучкість методів спираючись на загальні принципи. Важливість перспективного і поточного планування роботи з учнем. Виховання навиків самостійної роботи.	2		2		
Тема 37. Дидактичні ігри і заняття на початковому етапі навчання.	1				1
Тема 38. Організація занять з дітьми підготовчого класу. Мета дошкільної підготовки до художньої діяльності. Основна мета - навчання дітей виконавським навикам, розвиток ладового слуху, почуття ритму, музичної пам'яті. Розвиток музичного мислення, емоційності, артистичності, творчої активності. Напрямок занять: розвиток слуху та засвоєння навичок постави.	2		2		
Тема 39. Шляхи розвитку музичного мислення учня.	1				1
Тема 40. Формування художнього та музичного мислення в роботі з початківцем. Виховання художнього та музичного мислення - основна мета музичної освіти, процес, який починається в дошкільний період. Направлений характер музичного виховання. Конкретні і музично-асоціативні враження. Потреба спілкування з музикою	2		2		
Тема 41. Методика проведення уроку. Призначення і зміст уроку. Складові частини уроку. Система педагог - учень і особливості її функціонування в умовах індивідуального навчання музиканта. Визначення «дальньої» і «близької» перспективи розвитку учня.	2		2		
Тема 42. Основні методи й прийоми роботи з учнем на уроці. Метод словесного пояснення. Пояснення - чітке спрямування на «чого треба добитись» і «як це зробити». Намагання виховувати вміння мислити й виявляти ініціативу. Пояснення мають мати конкретний характер. Показ на інструменті і словесне пояснення взаємодоповнюючі методи роботи на уроці.	2		2		
Тема 43. Основні принципи музичної педагогіки	1				1
Тема 44. Особливості уроку на різних етапах навчання. Вибір методів і прийомів роботи на уроці в залежності від віку, розвитку і здібності учня. Методи роботи в молодших та старших класах.	2		2		

Тема 45. Типові недоліки гри учнів. Визначення на уроці першочергового завдання Неясне уявлення про художній наслідок виконання. Недостатній контроль над технікою виконання. Відсутність зв'язку між музичним уявленням і рухами, остаточні недоліки. Напруження і затиснення м'язів.	2		2		
Тема 46. Вимогливість і поведінка педагога під час уроку. Підготовка до уроку. Результативність роботи учня наслідок вимогливості педагога. Послідовність вимогливості. Вимоги, що логічно впливає з попередньої роботи. Безпідставні непосильні вимоги. Доведення вимог до результативності	2		2		
Тема 47. Складання індивідуальних робочих планів учня на півріччя. Індивідуальні особливості учня. Послідовність і поступовість нарощування труднощів. Пропорціональність художнього та інструктивно-технічного матеріалу. Художня яскравість твору. Різноманітність репертуару.	2		2		
Тема 48. Методико-виконавський аналіз музичних творів з педагогічного репертуару. Визначення характерних особливостей музичного твору. Сильові, та жанрові ознак твору, відповідні засоби, якими відтворюється характер і зміст музики.	2		2		
Тема 49. Робота над художнім музичним твором. Значення художніх музичних творів у вихованні виконавця. Ознайомлення з твором. Докладне вивчення твору. Цілісне оформлення твору.	2		2		
Тема 50. Етапи вивчення музичного твору.	1				1
Тема 51. Сценічне хвилювання і підготовка учня до публічного виступу. Сценічне хвилювання як комплексна проблема. Зв'язок естрадного хвилювання з різними факторами. Почуття естради, можливість її розвитку. Психологічне налаштування учня.	2		2		
Тема 52. Робота викладача мистецьких шкіл над удосконаленням своєї педагогічної та виконавської майстерності. Необхідність регулярності занять на інструменті. Вивчення методичної літератури. Відвідування уроків викладачів мистецьких шкіл та музичних коледжів. Підготовка методичних доповідей, рефератів, повідомлень, учнів.	2		2		
Тема 53. Інноваційні методики навчання дітей гри на скрипці. Методика Ш. Судзукі; методика «Кольорові струни»	1				1
Тема 54. Навчальна документація. Навчальна програма для струнно-смичкових інструментів. Вивчення програмових вимог для кожного класу. Ведення учбової документації щоденників	2		2		
Усього	45		40		5

V-семестр					
Тема 1. Григорян А. «Початкова школа навчання гри на скрипці». Дидактичні принципи побудови школи. Послідовність викладення коротких методичних вказівок.	2		2		
Тема 2. Стеценко В. «Перші мелодії». Олійник О., Родіонова Т. «Букварик для школяра-скрипаля». Педагогічний репертуар для скрипки молодших класів.	2		2		
Тема 3. Дейнеш Л. «Віоліно АВС» Принцип побудови школи. Методичні пояснення та ілюстрація підготовки постави. Постава пальців лівої руки. Поєднання вправ гри пальчиками з народними наспівками та піснями. Ритмічні вправи.	2		2		
Тема 4. Лисаковський О. «Школа гри на скрипці». Методичні пояснення і поради автора. Підготовчий розділ – пісні для розвитку активного музичного слуху. Практичний розділ – вивчення нот на різних струнах та гра їх відповідними пальчиками.	2		2		
Тема 5. Плахцінська Н. «Музична абетка». Аналіз побудови посібника.	2		2		
Тема 6. Особливості роботи над творами кантиленного характеру з учнями середніх та старших класів. Перголезі Дж. «Арія» Лятошинський Б. «Мелодія» Бах Й.С. «Сіціліана»	3				3
Тема 7. Плахцінська Н. «Перші нотки скрипаля». 100 п'єс у першій позиції. 1-2 клас.	2		2		
Тема 8. Робота над творами рухливо-віртуозного характеру з учнями середніх та старших класів. Шер В. «Метелики» Еллертон Дж. «Тарантела» Курчі А. «Чардаш» Дженкінсон Е. «Танець»	4				4
Тема 9. Пархоменко О., Зельдіс В. «Школа гри на скрипці». Огляд розділів школи: загальні методичні зауваження, як тримати скрипку, самостійне взяття скрипки, рух смичка по струні, поставка рук, пальців.	2		2		
Тема 10. Пархоменко О., Зельдіс В. «Школа гри на скрипці». Огляд розділів школи: хроматичні рухи, різні розташування пальців на грифі, ознайомлення з позиціями.	2		2		
Тема 11. Зелінські З. «Школа гри на скрипці». Порівняння польської школи гри на скрипці з школами, які використовуються в МШ України. Методичні поради. Побудова розділів.	2		2		
Тема 12. Павлов О. «Скрипкова абетка». Аналіз побудови школи. Розбір основних розділів школи.	2		2		
Тема 13. Особливості роботи з учнями над творами великої форми. Данкля Ш. «Варіації на тему Беліні» Рідінг О. Концерт сі мінор, I частина	3				3

Тема 14. Шевчик О. «Скрипкова школа для початківців». Порівняння чеської школи гри на скрипці з школами, які використовуються в МШ України. Методичні поради. Побудова розділів та зошитів.			2		
Тема 15. Гржималі І. «Гами і арпеджіо». Значення гам у технічному розвитку скрипаля. Розгляд основних розділів: вправи в гамах, мажорні і мінорні гами від першого, другого, третього пальців, зміна позицій, гами в двох та трьох октавах, зміна позицій на одній струні.	2		2		
Тема 16. Григорян А. «Гами і арпеджіо». Розгляд частин збірки: перша позиція, вивчення позицій і переходів, гами подвійними нотами.	2		2		
Тема 17. Блох Й. «Школа гам і арпеджіо». Зелінські З. «Наука гам і вивчення позицій». Порівняння методичної побудови цих шкіл вивчення гам з попередніми школами. Розгляд розділів вивчення штрихів на гамах та арпеджіо.	2		2		
Тема 18. Шевчик О. «Школа скрипкової техніки» тв.1, зош. 1-2. Перегляд зошитів школи скрипкової техніки – штрихова техніка. Вправи для розвитку навиків гри різними штрихами. Шрадик Г. «Вправи для біглості та укріплення пальців». Методи роботи над вправами на одній, двох, трьох та чотирьох струнах.	2		2		
Тема 19. Зельдіс В. «Вивчення позицій на скрипці». Аналіз методичних порад та вказівок: позиції на скрипці, рухи лівої руки під час поєднання позицій, типи переходів, поєднання позицій і штрихів, вивчення 1-7 позиції.	2		2		
Тема 20. Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару. Бом К. «Інтродукція і полонез» Шукайло Л. «Алегро. Скерцино»	3				3
Усього	45		32		13
VI-семестр					
Тема 21. Вольфарт Ф. «60 етюдів» оп. 45. Розгляд етюдів на розвиток різних видів техніки у середніх класах. Тренувальні етюди, етюди художнього змісту	2		2		
Тема 22. Кайзер Г. «36 етюдів» оп. 20. Розгляд етюдів на розвиток різних видів техніки в середніх класах. Тренувальні етюди, етюди художнього змісту.	2		2		
Тема 23. Специфіка музичної мови, як основи формування та розвитку музичного мислення. Люллі Ж. «Гавот і мюзет» Гассе Й. «Буре і менует» Вебер К. «Хор мисливців» Рідінг О. Концерт сі-мінор II та III частини.	2		2		
Тема 24. Специфіка музичної мови, як основи формування та розвитку музичного мислення. Косенко В. «Пастораль»	2		2		

Моцарт В. «Менует», «Полонез» Бетховен Л. Сонатина I та II частини.					
Тема 25. Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару Вівальді А. Концерт Соль мажор	1				1
Тема 26. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми кантиленного характеру. Ніязі «Колискова» Барток Б. Словацька народна мелодія Козловський І. «Вальс» Телеман Г. Концерт, фінал.	2		2		
Тема 27 Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми рухливого характеру. Кореллі А. «Алегро» Фіокко П. «Алегро» Шуман Р. «Мрії» Данкля Ш. «Концертне соло».	2		2		
Тема 28. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми кантиленного характеру. Вілла-Лобос Е. «Нехай мама колихає» Дваріонас Б. «Вальс» Хачатурян А. «Андантіно» Рідінг О. Концертіно в угорському стилі.	2		2		
Тема 29. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми рухливого характеру. Косенко В. «Скерцино», «Мазурка» Зноско-Боровський О. «Мазурка», «Галоп».	2		2		
Тема 30. Робота з учнем над агогічними особливостями музичної думки. Віотті Дж. Концерт №20	1				1
Тема 31. Робота з учнем над агогічними особливостями музичної думки. Зейц Ф. Концерт №1	2		2		
Тема 32. Особливості роботи з учнем над метро-ритмічною виразністю музичної думки в творах музично-педагогічного репертуару. Бах Й. С. «Гавот і мюзет» Гайдн Й. «Менует бика» Дремлюга М. «Лірична пісня» Зноско-Боровський О. «Слон».	2		2		
Тема 33. Процес роботи з учнем над динамічною і тембровою виразністю у виконанні творів музично-педагогічного репертуару. Косенко В. «Вальс» Стеценко К. «Танок» Базел Й. «Вокаліз» Глієр Р. «Прелюдія».	2		2		
Тема 34. Робота з учнями середніх та старших класів над стильовими особливостями виконання художніх	2		2		

музичних творів Бах Й.С. Концерт ля мінор, I частина.					
Тема 35. Особливості роботи над творами кантиленного характеру з учнями середніх та старших класів. Кос-Анатольський А. «Пасакалія»	1				1
Тема 36. Робота з учнями середніх та старших класів над стильовими особливостями виконання художніх музичних творів Вівальді А. Концерт ля мінор, I частина.	2		2		
Тема 37. Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару. Вівальді А. Концерт ля мінор, II та III частини.	2		2		
Тема 38. Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару Віотті Дж. Концерт №23.	2		2		
Тема 39. Робота над творами рухливо-віртуозного характеру з учнями середніх та старших класів. Домінчен К. «Скерцо», Базел Й. «Танок».	2		2		
Тема 40. Особливості роботи з учнем над метро-ритмічною виразністю музичної думки в творах музично-педагогічного репертуару. Моцарт В.А. Концерт ре мажор «Аделаїда»	1				1
Тема 41. Робота над творами рухливо-віртуозного характеру з учнями середніх та старших класів. Шуберт Ф. «Бджілка», Дакен Л. «Зозуля».	2		2		
Тема 42. Особливості роботи над творами кантиленного характеру з учнями середніх та старших класів. Ревуцький Л. «Інтермецо», Жербін М. «Прелюд».	2		2		
Тема 43. Особливості роботи з учнями над творами великої форми. Акколаї Ж. Концерт №1.	2		2		
Тема 44. Особливості роботи з учнями над творами великої форми. Беріо Ш. Концерт №9.	2		2		
Тема 45. Робота з учнями середніх та старших класів над стильовими особливостями виконання художніх музичних творів. Бах Й.С. Концерт ля мінор, II-III ч.ч.	1				1
Усього	45		40		5
Підготовка до екзамену					30
Разом годин	210		144		66

**Теми практичних занять програми навчальної дисципліни
«Методика викладання фахових дисциплін»**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
III семестр		
1.	Тема 1. Музичний слух.	2
2.	Тема 2. Почуття ритму	2

3.	Тема 3. Музична пам'ять.	2
4.	Тема 4. Загальні питання постави.	2
5.	Тема 5. Відомості з анатомії верхніх кінцівок.	2
6.	Тема 6. Відомості з анатомії верхніх кінцівок.	2
7.	Тема 7. Постава лівої руки.	2
8.	Тема 8. Постава лівої руки.	2
9.	Тема 9. Постава правої руки.	2
10.	Тема 10. Постава правої руки.	2
11.	Тема 11. Підготовка поставочних навичків без скрипки і смичка.	2
12.	Тема 12. Інтонія.	2
13.	Тема 13. Вібрація.	2
14.	Тема 14. Аплікатура.	2
15.	Тема 15. Техніка як засіб художньої виразності.	2
16.	Тема 16. Техніка лівої руки.	2
	Усього	32
	IV семестр	
1.	Тема 17. Техніка правої руки.	2
2.	Тема 18. Техніка правої руки.	2
3.	Тема 19. Особливості роботи над вправами.	2
4.	Тема 20. Негамоподібні вправи. Особливості роботи над етюдами.	2
5.	Тема 21. Основні напрямки навчальної роботи викладачів мистецьких шкіл	2
6.	Тема 22. Методика проведення вступних іспитів.	2
7.	Тема 23. Основні принципи сучасної дидактики музичного навчання та виховання.	2
8.	Тема 24. Організація занять з дітьми підготовчого класу.	2
9.	Тема 25. Формування художнього та музичного мислення в роботі з початківцем.	2
10.	Тема 26. Методика проведення уроку	2
11.	Тема 27. Основні методи й прийоми роботи з учнем на уроці.	2
12.	Тема 28. Особливості уроку на різних етапах навчання.	2
13.	Тема 29. Типові недоліки гри учнів. Визначення на уроці першочергового завдання	2
14.	Тема 30. Вимогливість і поведінка педагога під час уроку. Підготовка до уроку.	2

15.	Тема 31. Складання індивідуальних робочих планів учня на півріччя.	2
16.	Тема 32. Методико-виконавський аналіз музичних творів з педагогічного репертуару.	2
17	Тема 33. Робота над художнім музичним твором.	2
18	Тема 34. Сценічне хвилювання і підготовка учня до публічного виступу.	2
19	Тема 35. Робота педагога мистецьких навчальних закладів над удосконаленням своєї педагогічної та виконавської майстерності.	2
20	Тема 36. Навчальна документація.	2
	Усього	40
Разом годин		72
V семестр		
1.	Тема 1. Григорян А. «Початкова школа навчання гри на скрипці» Дидактичні принципи побудови школи. Послідовність викладення коротких методичних вказівок.	2
2.	Тема 2. Стеценко В. «Перші мелодії». Олійник О., РодіоноваГ. «Букварик для школяра-скрипаля». Педагогічний репертуар для скрипки молодших класів.	2
3.	Тема 3. Дейнеш Л. «Віоліно АВС» Принцип побудови школи. Методичні пояснення та ілюстрація підготовки постави. Постави пальців лівої руки. Поєднання вправ гри пальчиками з народними наспівками та піснями. Ритмічні вправи.	2
4.	Тема 4. Лисаковський О. «Школа гри на скрипці». Методичні пояснення і поради автора. Підготовчий розділ – пісні для розвитку активного музичного слуху. Практичний розділ – вивчення нот на різних струнах та гра їх відповідними пальчиками.	2
5.	Тема 5. Плахцінська Н. «Музична абетка». Аналіз побудови посібника.	2
6.	Тема 6. Плахцінська Н. «Перші нотки скрипаля». 100 п'єс у першій позиції. 1-2 клас.	2
7.	Тема 7. Пархоменко О., Зельдіс В. «Школа гри на скрипці». Огляд розділів школи: загальні методичні зауваження, як тримати скрипку, самостійне взяття скрипки, рух смичка по струні, постави рук, пальців.	2
8.	Тема 8. Пархоменко О., Зельдіс В. «Школа гри на скрипці». Огляд розділів школи: хроматичні рухи, різні розташування пальців на грифі, ознайомлення з позиціями.	2
9.	Тема 9. Зелінські З. «Школа гри на скрипці». Порівняння польської школи гри на скрипці з школами, які використовуються в ПСМНЗ України. Методичні поради. Побудова розділів.	2

10.	Тема 10. Павлов О. «Скрипкова абетка». Аналіз побудови школи. Розбір основних розділів школи.	2
11.	Тема 11. Шевчик О. «Скрипкова школа для початківців». Порівняння чеської школи гри на скрипці з школами, які використовуються в мистецьких школах України. Методичні поради. Побудова розділів та зошитів.	2
21.	Тема 12. Гржималі І. «Гами і арпеджіо». Значення гам у технічному розвитку скрипаля. Розгляд основних розділів: вправи в гамах, мажорні і мінорні гами від першого, другого, третього пальців, зміна позицій, гами в двох та трьох октавах, зміна позицій на одній струні.	2
13.	Тема 13. Григорян А. «Гами і арпеджіо». Розгляд частин збірки: перша позиція, вивчення позицій і переходів, гами подвійними нотами.	2
14.	Тема 14. Блох Й. «Школа гам і арпеджіо». Зелінські З. «Наука гам і вивчення позицій». Порівняння методичної побудови цих шкіл вивчення гам з попередніми школами. Розгляд розділів вивчення штрихів на гамах та арпеджіо.	2
15.	Тема 15. Шевчик О. «Школа скрипкової техніки» тв.1, зош. 1-2. Перегляд зошитів школи скрипкової техніки – штрихова техніка. Вправи для розвитку навиків гри різними штрихами. Шрадик Г. «Вправи для біглості та укріплення пальців». Методи роботи над вправами на одній, двох, трьох та чотирьох струнах.	2
16.	Тема 16. Зельдіс В. «Вивчення позицій на скрипці». Аналіз методичних порад та вказівок: позиції на скрипці, рухи лівої руки під час поєднання позицій, типи переходів, поєднання позицій і штрихів, вивчення 1-7 позиції.	2
	Усього	32
VI семестр		
1.	Тема 17. Вольфарт Ф. «60 етюдів» оп. 45. Розгляд етюдів на розвиток різних видів техніки у середніх класах. Тренувальні етюди, етюди художнього змісту	2
2.	Тема 18. Кайзер Г. «36 етюдів» оп. 20. Розгляд етюдів на розвиток різних видів техніки в середніх класах. Тренувальні етюди, етюди художнього змісту.	2
3.	Тема 19. Специфіка музичної мови, як основи формування та розвитку музичного мислення. Люллі Ж. «Гавот і мюзет» Гассе Й. «Буре і менует» Вебер К. «Хор мисливців» Рідінг О. Концерт сі-мінор II та III частини	2
4.	Тема 20. Специфіка музичної мови, як основи формування та розвитку музичного мислення. Косенко В. «Пастораль» Моцарт В. «Менует», «Полонез»	2

	Бетховен Л. Сонатина I та II частини	
5.	Тема 21. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми кантиленного характеру. Ніязі «Колискова» Барток Б. Словацька народна мелодія Козловський І. «Вальс» Телеман Г. Концерт, фінал	2
6.	Тема 22. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми рухливого характеру. Кореллі А. «Алегро» Фіокко П. «Алегро» Шуман Р. «Мрії» Данкля Ш. «Концертне соло»	2
7.	Тема 23. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми кантиленного характеру. Вілла-Лобос Е. «Нехай мама колихає» Дваріонас Б. «Вальс» Хачатурян А. «Андантіно» Рідінг О. Концертіно в угорському стилі	2
8.	Тема 24. Аналіз шляхів вирішення виконавських проблем у процесі вивчення учнем художніх музичних творів малої форми рухливого характеру. Косенко В. «Скерцино», «Мазурка» Зноско-Боровський О. «Мазурка», «Галоп»	2
9.	Тема 25. Робота з учнем над агогічними особливостями музичної думки. Зейц Ф. Концерт №1	2
10.	Тема 26. Особливості роботи з учнем над метро-ритмічною виразністю музичної думки в творах музично-педагогічного репертуару. Бах Й. С. «Гавот і мюзет» Гайдн Й. «Менует бика» Дремлюга М. «Лірична пісня» Зноско-Боровський О. «Слон»	2
11.	Тема 27. Процес роботи з учнем над динамічною і тембровою виразністю у виконанні творів музично-педагогічного репертуару. Косенко В. «Вальс» Стеценко К. «Танок» Базел Й. «Вокаліз» Глієр Р. «Прелюдія»	2
12.	Тема 28. Робота з учнями середніх та старших класів над стильовими особливостями виконання художніх музичних	2

	творів Бах Й.С. Концерт ля мінор, I частина	
13.	Тема 29. Робота з учнями середніх та старших класів над стильовими особливостями виконання художніх музичних творів Вівальді А. Концерт ля мінор, I частина.	2
14.	Тема 30. Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару. Вівальді А. Концерт ля мінор, II та III частини.	2
15.	Тема 31. Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару. Віотті Дж. Концерт №23	2
16.	Тема 32. Робота над творами рухливо-віртуозного характеру з учнями середніх та старших класів. Домінчен К. «Скерцо» Базел Й. «Танок»	2
17.	Тема 33. Робота над творами рухливо-віртуозного характеру з учнями середніх та старших класів. Шуберт Ф. «Бджілка» Дакен Л. «Зозуля»	2
18.	Тема 34. Особливості роботи над творами кантиленного характеру з учнями середніх та старших класів. Ревуцький Л. «Інтермецо» Жербін М. «Прелюд»	2
19.	Тема 35. Особливості роботи з учнями над творами великої форми. Акколаї Ж. Концерт №1	2
20.	Тема 36. Особливості роботи з учнями над творами великої форми. Беріо Ш. Концерт №9	2
	Усього	40
	Разом годин	72

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача освіти - важлива ділянка навчального процесу, яка виховує та розвиває аналітичне мислення здобувача освіти, стимулює загально-музичний розвиток, творчу ініціативу, організаційні навички, формує чітке уявлення про методiku та форми роботи з учнем на уроці, методiku роботи над твором.

Розвиток зацікавленості до поглибленого вивчення дисципліни – знайомство з методичною та нотною струнно-смичковою літературою для

мистецьких шкіл , сучасними методиками навчання гри на інструменті та репертуаром композиторів- сучасників.

Крім творів, які студенти вивчають і аналізують детально на заняттях, вони повинні знайомитись із різноманітною методичною та нотною літературою самостійно.

Перевірка самостійної роботи здійснюється під час поточного та підсумкового контролю на заняттях з дисципліни, виноситься на залік та екзамен.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
III семестр		
1	Методика проведення вступних іспитів до мистецької школи.	1
2.	Фізичні особливості рук і постава. Виховання вільності м'язового апарату. Вправи на звільнення ігрового апарату.	1
3.	Особливості музичного розвитку дітей	1
4.	Окремі недоліки в поставі учня, шляхи їх запобігання та виправлення.	1
5.	Зв'язок інтонації з поставою та виконавською технікою.	1
6.	Амплітуда і темп вібрації.	1
7.	Аплікатура. Виконавське редагування п'єс.	1
8.	Розвиток навичок розбору нот та читання з листа.	1
9.	Координація рук при зміні позицій.	1
10.	Місце і призначення технічного матеріалу. Особливості роботи над технічним матеріалом	1
11.	Техніка подвійних нот. Гами в терціях, секстах, октавах.	1
12.	Підготовка різних видів уроків	1
13.	Основні принципи методики виконання домашніх завдань.	1
	Усього	13
IV семестр		
14.	Дидактичні ігри і заняття на початковому етапі навчання.	1
15.	Шляхи розвитку музичного мислення учня.	1
16.	Основні принципи музичної педагогіки.	1
17.	Етапи вивчення музичного твору.	1
18.	Інноваційні методики навчання дітей гри на скрипці. Методика Ш. Сузукі, Методика «Кольорові струни».	1
	Усього	5
	Разом годин	18
V семестр		
19	Особливості роботи над творами кантиленного характеру з учнями середніх та старших класів. Перголезі Дж. «Арія» Лятошинський Б. «Мелодія» Бах Й.С. «Сіціліана»	3
20	Робота над творами рухливо-віртуозного характеру з учнями середніх та старших класів. Шер В. «Метелики» Еллертон Дж. «Гарантела» Курчі А. «Чардаш» Дженкінсон Е. «Танець»	4
21	Особливості роботи з учнями над творами великої форми. Данкля Ш. «Варіації на тему Беліні» Рідінг О. Концерт сі мінор, I частина	3

22	Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару. Бом К. «Інтродукція і полонез» Шукайло Л. «Алегро. Скерцино»	3
23	Усього	13
VI семестр		
24	Засоби виразного втілення у виконанні єдності змісту і форми учнями середніх та старших класів в процесі роботи над художніми творами музично-педагогічного репертуару Вівальді А. Концерт Соль мажор	1
25	Робота з учнем над агогічними особливостями музичної думки. Віотті Дж. Концерт №20	1
26	Особливості роботи над творами кантиленного характеру з учнями середніх та старших класів. Кос-Анатольський А. «Пасакалія»	1
27	Особливості роботи з учнем над метро-ритмічною виразністю музичної думки в творах музично-педагогічного репертуару. Моцарт В.А. Концерт ре мажор «Аделаїда»	1
28	Робота з учнями середніх та старших класів над стильовими особливостями виконання художніх музичних творів Бах Й.С. Концерт ля мінор, II-III частини.	1
Усього		5
Підготовка до екзамену		30
Разом годин:		48

ФОРМИ ТА ЗАСОБИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результати навчання здобувача освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв оцінювання.

Оцінювання здобувачів освіти охоплює низку контрольних процедур, які використовують відповідно до компетентносних характеристик (знання, вміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) результатів навчання, досягнення яких контролюється.

Вимірювання рівня досягнення результатів навчання здійснюється експертно за критеріями.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль знань здобувачів освіти проводиться на практичних заняттях у формі усного опитування, шляхом проведення колоквиумів, тематичних семінарів, прослуховувань з виконання творів педагогічного репертуару, методико-виконавського аналізу та виконання творів для самостійного опрацювання та методом написання спеціально складених письмових завдань, і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу навчальної дисципліни.

До його основних завдань належать:

- оцінювання рівня засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу дисципліни;
- інформування здобувачів освіти про якість їх роботи над вивченням дисципліни;
- мотивація здобувачів освіти до систематичної активної роботи протягом семестру;
- аналіз успішності та вплив викладача на процес самостійної роботи здобувачів освіти й ефективність навчального процесу в цілому.

Систематичність і активність роботи здобувача освіти протягом семестру контролюються й оцінюються за такими видами роботи:

- виступи на практичних заняттях;
- участь в обговоренні питань з певної теми;
- відповіді на запитання викладача;
- виконання домашніх завдань.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану в терміни встановлені графіком освітнього процесу та в обов'язі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться в терміни, встановлені графіком освітнього процесу та в обов'язі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни. Форма підсумкового контролю: залік – IV семестр, екзамен – VI семестр, атестація – VIII семестр.

По завершенні VIII семестру курс навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» виноситься в комплексі з дисципліною «Педагогіка та психологія» на атестацію з «Основ педагогічної майстерності».

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою:

- «відмінно»

Здобувач освіти володіє ґрунтовними знаннями у межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє інформацією та творчо її використовує. Вільно демонструє системні, дієві знання, вміння самостійно опрацьовувати та використовувати додаткову інформацію, виявляючи власне ставлення до неї. Впевнено, виразно і артистично виконує музичні твори педагогічного репертуару. Методико-виконавський аналіз відзначається глибиною, змістовністю, самостійністю, переконливістю. Самостійна робота виконана у повному обов'язі.

- «добре»

Здобувач освіти засвоїв основні уявлення, поняття навчальної дисципліни. Застосовує здобуті знання на практиці. Відтворює частину матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків. Здобувач освіти виявляє досить добре володіння навчальним матеріалом, як лекційним, так і самостійно опанованим. Спроможний вільно і логічно висловлювати власні

думки, невимушено і змістовно вести діалог, докладно передавати зміст вивченого матеріалу. Впевнено, виразно виконує музичні твори педагогічного репертуару. Достатньо переконливо і змістовно робить методико-виконавський аналіз. Самостійна робота виконана у повному обсязі.

- «задовільно»

Здобувач освіти посередньо засвоїв основні уявлення, поняття навчальної дисципліни. Робить висновки без підтвердження їх прикладами. Здобувач освіти спроможний сприйняти значну частину лекційного матеріалу, але відтворює його поверхнево і недостатньо логічно. Викладення матеріалу відзначається обмеженістю і бідністю словникового запасу. Діалогічне мовлення має репродуктивний характер. Виконання музичного твору педагогічного репертуару досить впевнене, але методико-виконавський аналіз на рівні узагальнення. Самостійна робота виконана частково.

- «незадовільно»

Здобувач освіти відтворює окремі елементи лекційного матеріалу однослівними висловлюваннями, не спроможний підтримувати діалог. В підсумку недбалого ставлення до занять, погано опанував навчальний матеріал, допускає грубі помилки у виконанні навчально-інструктивних та художніх творів, не вміє правильно розкрити образний зміст твору, не володіє принципами звукоутворення, застосуванням виразних засобів у виконанні програми. Відтворює на музичному інструменті текст музичного твору педагогічного репертуару фрагментарно. Самостійна робота не виконана.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Єзерська Т.В. Початкове навчання гри на скрипці. К. : Довіра, 1991.
2. Кондаш О. Хвилювання: страх перед випробуванням. – Київ: Радянська школа, 1981
3. Кюхлер Ф. Техніка правої руки скрипаля. (Ком. і заг. ред. Пашкова Б. і Стеценко В.К.). Київ: Музична Україна, 1974
4. Науменко С.І. Основи вікової психології. – Київ: Логос, 1995
5. Остроменський В.Д. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів. – Київ: Музична Україна, 1969
6. Полянський Ю.А., Меламед П.Р., Мурзіна Є.І. Скрипка. Віолончель 1 клас. – Київ: Музична Україна, 1988
7. Стеценко В.К. Методика навчання гри на скрипці. – 1 ч. – Київ: Музична Україна, 1974
8. Стеценко В.К. Закономірності інтонування на скрипці. – Київ: Музична Україна, 1977
9. Стеценко В.К. Методика навчання гри на скрипці. – 2 ч. – Київ: Музична Україна, 1982
10. Юр'єв О.Ю. Виразальні можливості скрипкових штрихів. – Київ: Музична Україна, 1974

1. Стеценко В.К. Методика навчання гри на скрипці. –1 ч. – Київ: Музична Україна, 1974
2. Стеценко В.К. Методика навчання гри на скрипці. – 2 ч. – Київ: Музична Україна, 1982

Допоміжна

1. Завалко К.В. Доктор педагогічних наук. Дитяча скрипкова педагогіка: інноваційний підхід. – Черкаси, 2011
2. Завалко К.В. Педагогічна майстерність струнника.
3. Завалко К.В. Особливості ритмічного розвитку учня-скрипаля у методиці colourstrings
4. Завалко К.В. Скрипкова методика colourstrings для початківців. – Київ, 2024.
5. Завалко К.В. Самостійна робота скрипаля. – Київ, 2024.
6. Завалко К.В. Музична педагогіка: інноваційно-психологічний аспект. – Київ, 2020.
7. Завалко К.В. Інноваційне музичне навчання та розвиток музичних здібностей учня. – Київ, 2020.

Інформаційні ресурс

1. Нотний та книжний фонд бібліотеки коледжу.